

Крисѿоф Хајн

ЗБОГОМ, ПРИЈАТЕЉУ МОЈ, ТЕШКО ЈЕ УМРЕТИ

Младу, пуначку жену у смеђем костиму и са кожним, потпуно новим кофером, који очигледно није желела ни начас да одложи на сиви бетон, кондуктер је запазио још док је стајала на перону.

Када је касније ушао у купе и упитао да ли је неко накнадно ушао, уперио је поглед према њој. Она је ревносно и ужурбано почела да пребира својим кратким прстима по ташни. Кофер је стајао покрај ње на седишту, преко којег је почивала јакна костима, брижљиво преса-вијена. Млади човек, који је седео наспрам ње, такође је заинтересовано посматрао како је збуњено тражила возну карту, при чему је својим широким уснама нешто неразговорно мрмљала. Забављајући се призором узнемирене жене, оба мушкарца се начас погледаше.

- Карту сте двапут продужили?

- Да, раније нисам...

- Не морате даље објашњавати, све је у реду.

Врата купеа су се затворила иза кондуктера. Ташна је сада почивала на женином крилу. Од узбуђења лице јој је било обливано црвенилом. Обема рукама чврсто је држала ручку ташне. Младићева глава опет је ишчезла иза часописа. Крајолик је промицао покрај прозора купеа.

Око поднева кондуктер се поново појавио и кроз стакло затворених врата купеа погледом прешао преко путника и празних клупа. Нико није накнадно ушао и продужио је даље. На женином челу и црвенкастим надлактицама стајале су грашке зноја.

У Грајфсвалду је изашла из воза. Напустила је станицу и кратким хитрим корацима стигла до аутобуске станице. Ни од кога није тражила помоћ, већ се запутила право према аутобусима који су

стајали спремни за полазак; обишла је сваки да би видела натпис на чеоној страни, након чега се попела у једну од ових, од сунца прегрејаних, расклиматаних металних олупина. Возачу је рекла име града. Лагано, новчић по новчић, избројала је ситниш и дала га возачу. Села је на једно празно седиште. У аутобусу је било свега неколико путника, који су поспано и мрзовољно и са испразним изразима лица чекали на полазак аутобуса. Пажљиво су је посматрали док је улазила у аутобус и вадила карту, али изгледало је да им је сада престала заокупљати пажњу - затварали су очи или зурили на цесту, не очекујући да се било шта више деси.

Након четврт часа, аутобус се изненада затресао и кренуо: напуштао је град, преко каменог плочника и асфалта, кроз једну удолину, испарцелисану на поља и ливаде, са раштрканим кућама од цигле, покривеним црвеним црепом, и са сивим водоторњевима. Уз гласну буку мотора и клепетави звук лима, аутобус се возио кроз подневни крајолик и остављао на неколико секунди иза себе, у тишини суботе, бледоплавичасти реп издувних гасова.

Жена није хтела да скине јакну за време вожње. Седела је тешко дишући на свом седишту. Прстима је гужвала марамицу којом је све чешће брисала чело. Набори на сукњи већ се више нису могли поравнати; набрекLINE на тканини преко крила успешно су одолевале покушајима њених нервозних прстију да их изглачају.

Кад је аутобус стигао до четврте станице, возач се окрену према њој. Већ је стајала на вратима, несигурним кораком је ступила на плочник. Аутобус је продужио даље.

Дубоко је удахнула дах врелине, који је у поређењу са омором из аутобуса деловао освежавајуће. Ишчепркала је из џепа једну цедуљицу и прочитала њен садржај, при чему су јој се усне једва приметно мицале. Потом је поново брижљиво вратила папир на старо место. Подигла је кофер и кренула даље, лагано, потом брже, па опет лагано. Напоследку је застала мало дуже, окренула се још једном у правцу станице, па онда опет наставила даље. Успут је зауставила једно дете на улици, навела му адресу и захвалила, сва зајапурена у лицу, за добијену информацију.

Пронашла је улицу, кућу, прочитала је његово име на вратима, позвонила.

- Могу ли да разговорам са др Бургером, др Петером Бургером?

Млада жена је отворила врата, једна веома млада жена, готово девојчица, са кратком црном косом и смеђим очима које су хитро прелетеле преко посетитељке и зачуђено застале на коферу.

- Није ту. Ако желите да сачекате...?

Жена обриса руке крпом.

- Да. Сачекаћу.

- Дођите унутра. Можете сести овде.

Жена се извинила: прала је веш. Потом је изашла ван.

Посетитељка је очигледно била уведена у чекаоницу. Покрај зидова стајале су поређане разноврсне столице: кухињске столице, тапациране столице са наслонима, богато украшени скупоцени комади намештаја од масивног дрвета, једна фотеља. У средини собе налазила су се два стола, покривена новинама посивелим од употребе и раскупусаним часописима. Изнад столица висиле су фотографије животиња у једноставним паспартуима од белог картона; све слике су биле исте величине и вероватно су потицале из неког календара.

Жена је села. Погледала је слике на зидовима, посматрала их је интензивно, готово пожудно. Касније је у собу дотрчало дете коме је могло бити две-три године. Застало је на вратима и гледало непомично. И није реаговало на њен смешак. Кад га је упитала за име, окренуло се и напустило просторију млатарајући рукама.

Све се примирило. Жена је отворила ташну и извукла пар крзнених рукавица, начињених од малених кожних пругица, пар рукавица од хиљаду сићушних флекуца за велике шаке мушкарца. Посматрала их је, да би их потом опет вратила у своју ташну.

Кад је зазвонило, устала је и отишла до прозора, али могла је видети само повртњак са сеницом. Кроз одшкринута врата чула је како је неко ушао у кућу, затим је чула шапат, кораке, једна врата су се отворила, потом затворила. Након неколико минута један мушкарац је ушао у собу, пожелио јој добар дан и почео пажљиво да је посматра са зачуђеним осмејком на уснама. Она остаде да седи на столици и изусту само: - Петер.

Човек се сјурио према њој, подигао је силовито са столице, ускликнуо - Карин! - и почео да је врти укруг, да би је потом посадио опет на ноге, пољубио у образе и рекао:

- Нисам могао ни сањати да ћу те овде наћи.

Жена је задржала његову руку у својој и погледала га: - Добро ми изгледаш.

- Хвала. Пуно рада на свежем ваздуху, знаш. - Стиснуо ју је уз себе, и пошто ништа није рекла, наставио даље:

- Уопште се ниси променила. Величанствено ми изгледаш, девојчице моја.

Она је спустила главу и прошапутала: - То није истина.

- Веруј ми - уверавао ју је - ни за длаку се ниси променила. Твоја иста лепа коса.

Она је устукнула један корак и погледала га. Сад већ веома озбиљно, и још увек шапућући, упитала је: - Зашто си рекао то за косу? - Није разумео на шта је мислила.

- Зашто си рекао то за моју косу? - поновила је. - Прочитала сам да се ружној жени још увек може рећи како има лепу косу.

Он се збунио и поново је загрлио:

- То је чиста глупост. А сада идемо да једемо. Хоћеш јести с нама?

- Са вама?

- Да. Моју жену си упознала, а ту је и мој мали, филозоф, стоик од детета. Свидеће ти се.

- Да - рече она - помислила сам већ да ти је то жена.

Положио је руку преко њеног рамена и запутили су се до кухиње, у којој је ветеринарова жена већ била поставила сто за ручак. Представио је жене једну другој: - Моја жена Ангела, а ово је Карин, моја познаница из Берлина. Стара пријатељица, знаш већ.

Требало је да Мали Берт пружи руку Карин, но, ћутке и обореног погледа, он ју је гурнуо између дугмади на кошуљи. Морали су га убеђивати да је извади макар да би јео.

Говорили су о Берлину, о четворо нераздвојних пријатеља, двојици студената Петеру и Јенсу, лаборанткињи Елвири и шваљи специјализованој за крзна, Карин. Сећали су се цез концерата, заједничког путовања у Харц, предавања о анатомији животиња, на које су повели обе девојке и где им је позлило. Говорили су о кафеу у Фридрихштресе, где су се увек руковали са конобарицом, посети синагоги, о вечерима кад су слушали плоче уз свеће и вино у Елвирином једнособном стану, о берлинским музејима који му овде у провинцији највише недостају.

- И ви сте студирали? - упита Карин изненада.

Докторова жена климну главом, наставница је, тачније била је наставница. Домаћинство, дете и захтевни муж не остављају јој нимало слободног времена. При том се насмешила доктору.

- Како си ти? - упитао је Карин.

- Добро - одговорила је - пуно посла.

- Али Ви нисте ништа окусили - приметила је жена.

Већ је јела у граду, на пропутовању је и желела је да само начас сврати да се поздрави.

Родитељи су сада морали да се побрину за дете, коме је присуство непознате особе потпуно одвратило пажњу од јела и које је разрогачених очију посматрало жену и једва да је појело једну кашику. Љубазно су га убеђивали, трудећи се да му ставе кашику пуну супе у уста. Ветеринар се обратио Карин: - Погледај га. Пиленце једно. Седи ту и ћути, али гледа као да све разуме. Пиле, пиленце.

Након јела ставили су дете у кревет и сели у дневну собу. Ветеринарова жена донела је кафу. Испричала је да је некад била љубоморна на непознату Карин, и то јако љубоморна, јер јој је муж често причао о својим студентским данима и својим пријатељима, и она није могла да поверује да се све заиста завршило на пријатељству. Муж ју је исмејавао и убеђивао да се радило само о симпатији и пријатељству. Хтео је да чује мишљење Карин, сада, након толико година. Она је потврдила. Ветеринарова жена је приметила да се друго двоје пријатеља, ветеринар Јенс и лаборанткиња, ипак венчало пре пола године. То је и за њега било веома изненађујуће, неочекивано, рекао је Петер.

- Ја сам то знала - рекла је Карин - знала сам то од првог часа.

- Може бити - признао је ветеринар - ја, међутим, нисам ништа приметио.

Карин је била изненађена: - Како је то могуће!

Ангела је положила руку на мужевљево надлактицу. Погледала га је нежно док је говорила: - Такви су мушкарци. Морају им се објаснити и најједноставније ствари на свету.

- Па лепо - одговорио је Петер у добром расположењу - па, лепо, све је могуће. Можда ми се уистину доста тога мора објаснити. Такав је свет: док ја по читав дан трчим за својом стоком, вас и не занима ништа друго осим ових малих срцепарајућих прича.

Са доброћудним и поносним осмејком на лицу посматрао је две жене.

Карин је причала о венчању пријатеља на које је позвана као кума. Младом пару је било јако жао што је Петер био спречен да дође на свечаност због пелцовања телади. Уосталом, ни остали нису знали да је Петер ожењен и да већ има дете. Испричала је како је матичар пре венчања протествовао, јер су младенци тражили да се за време церемоније са разгласа пусти један енглески шлагер. Предложио је једну озбиљнију плочу, али напослетку су издејствовали да се пусти жељена плоча, њихова омиљена песма из берлинских година. Па зна која.

Ветеринар се није могао сетити. - Не - рекао је - не могу да се сетим. Наша омиљена песма? Жао ми је, не сећам се.

- Постаје забораван - приметила је жена уз смешак. - Реците ми, молим Вас - обратила се посетитељки - како се зове песма?

Карин је била збуњена. - Не знам енглески - извинила се - била је то енглеска песма, знате. Можда ће се Петер сетити кад отпевушим мелодију.

Замолили су је да то уради.

Карин је почела да певуши. Збуњено је седела у кухињи, очи је држала као приковане за радну плочу са кућним апаратима и зачинама, да не би морала да скрене поглед према домаћинима. Прекинула је певушење, почела изнова, затим је престала и почела да тражи мелодију. А онда, изненада, запевала је сасвим гласно; неочекивано гласни тонови песме испунили су кухињу, и док је срећна што је успела ухватити мелодију, још увек као одсутна гледала према украшеном кухињском шпорету, њене велике груди дизале су се и спуштале од снажних издисаја и удисаја.

Ветеринар је држао главу нагнуту у страну, сцена га је некако непријатно ганула. Његова супруга гледала је нетремице фасцинирано и без гласа у Карин. Њој се ова страна, дебела жена која певуши, учинила у часу као утвара. Полуотворених уста, седела је за столом и посматрала је.

Кад је Карин заћутала, приметила је како је ветеринар збуњено гледао кроз прозор, док је супруга непрестано заривала зубе у усне, једва успевајући да суздржи надлазећи напад смеха. Престравила се и хтела да замоли за опроштај, хтела је да каже да су они били ти који су тражили од ње да пева, да је његова супруга замолила да отпеvuши ову песму.

Али није рекла ни речи и само је неколико пута прешла руком преко влажног чела.

Муж је прекинуо насталу тишину, тако што је са смешком констатовао: - Били смо у то доба јако сентиментални.

- Да - потврдила је његова жена, која више није морала да суздржава смех - да, уистину сте били сентиментални.

Карин је одлучно климнула главом у знак потврде, пре него што је праснула у нешто што је било налик више грчу него смеху; затим се подигла и пружица на растанку руку ветеринару и његовој супрузи, држећи другу руку са марамицом испред лица, од пиштавог смеха развученог у гримасу. Ветеринарова жена ју је испратила до врата.

У возу је размишљала због чега им је на растанку пружица руку да се рукује. Лице јој је било ослоњено на прозорско окно, прстима је прелазила преко шрафовима причвршћених металних делова у купеу; преко ручице за отварање прозора, сандучића за отпатке, влажно-хладне прозорске полице. Наспрам ње седела је девојчица која се, након што јој се Карин насмешила, бојажљиво наслонила на мајку. Касније је чула питање девојчице: - Зашто плаче тета? - И одговор мајке, изговорен шапатом: - Буди тиха.

На њеном крилу почивала је ташна са крзеним рукавицама, начињеним за снажне мушке руке, и премда су јој се грашке зноја

сливале низ поруменелу кожу руку, лагано, од поре до поре, ставила је једну руку у полуотворену ташну, у једну унутра одложену рукавицу, у топлу, њој тако блиску скровитост крзна.

Након што је кондуктер завршио обилазак купеа и придружио се колеги у службеном купеу, промрмљао је, као да је био увређен због нечега: - Ова је већ данас била у мом возу.

Други железничар се окренуо према њему: - Шта кажеш?

Кондуктер се свалио на клупу и резигнирано одмахнуо руком:

- Колико је дебелих жена на овом свету - да човек напросто не поверује!

Његов колега је климнуо главом и још више се удубио у своју укрштеницу. Кондуктер је одмотао сендвиче, размакнуо незнатно кришке и погледао шта се налази између.

С немачког превео *Ђорђо Васић*